

ŽEMAITIJA

visuomenės bepartysis laikraštis.

Išieina sekmadieniais ir ketvirtadieniais.

Prenumeratos kaina vienam mėnesiui:
Rasenių miesto ūmėjams—1 rb. 50 k.
Visiems kitiems „ 1 rb. 80 k.

Redakcijos adresas:
Raseiniai, Senatorių gatvė № 21.

Skelbimų kaina:
Petito eilutei arba jos vietai ant pirmo puslapio—75 k.
ant antro 50 k.

№ 17.

Raseiniai, ketvirtadienis, gegužės m. 1 d. 1919 m.

Metai I.

REDAKCIJA

laikraščio „Žemaitija“

primena tiems gerb. skaitytojams, kurie užsisakė mūsų laikraštį tik vienam mėnesiui, kad jau laikas prisiųsti prenumeratą už sekantį mėnesį, nes kitokiu būdu gali įvykti pertrauka laikraščio siuntinėjime.

Valdžios žinios.

Apskričių Viršininkams, Apskričių, Miestų ir Valsčių Savivaldybių Įstaigoms.

Ką-tik apėmęs Vidaus Reikalų Ministerio pareigas, aš tuoj susitikau su nesusipratimais vietose, kuriems prašalinti randu reikalingu duoti paaiškinimų.

a) Nors buvusiųjų Ministerių cirkuliaruose ir buvo nurodytos Apskričių Viršininkų teisės ir pareigos, bet, kadangi kaikurie tų nurodymų buvo duoti tuomet, kuomet dar nebuvo vietose savivaldybių įstaigų, arba kitų Ministerijų valdininkų, tai jais buvo uždėta Apskričių Viršininkams daug tokių pareigų, kurios dabar pavestos kam-kitam. Centralinė valdžia pavėsdoma, tą ar kitą valstybinio darbo šaką tam tikriems valdininkams arba įstaigoms, tuom pat išėmė tuos reikalaus iš Apskričių Viršininkų žinybos. O kadangi kitų Ministerijų valdininkai nepavesti Apskričių Viršininkų žiniai, tai pastarieji ir nėra jų viršininkais. Bet Apskrities Viršininkas pasilieka vyriausias Centralinės valdžios atstovas. Todėl geriems santykiams palaikyti ir tvarkingam darbui vykinti Apskrities Viršininkas privalo kviešti bendrus pasitarimus, kaip tai nurodyta cirkuliare № 6.

b) Viena iš vyriausiųjų Apskričių Viršininkų pareigų—tai savivaldybių įstaigų nutarimų teisėtumo priežiūra. Todėl jam turi būti siunčiamos nutarimų nuorašos. Apskrities viršininkas neturi teisės patsai panaikinti Savivaldybės Įstaigos nutarimą, bet turi teisę apskūsti jį į 7 dienas nuo nutarimo nuorašos apturėjimo dienos: Valsčiaus Tarybos nutarimą—Apskrities Tarybos nutarimą—Vidaus Reikalų Ministerijai. Apskūstas nutarimas neturi būti vykdomas. Jeigu Apskrities Viršininkas tuomi tarpu yra ir Apskrities Komiteto Pirmininkas, tai Apskrities Tarybos nutarimų nuorašos turi būti siunčiamos Vidaus Reikalų Ministerijai jų teisėtumo priežiūrei.

c) Savivaldybės įstaigos žiūri vietos reikalų. Valstybės atstovui turi rūpėti ir vietos ir apskriti reikalai. Todėl, jei Apskrities Viršininkas mato, kad koks-nors svarbus reikalas

pav: kelių taisymas ir t. p. savivaldybės įstaigos nerūpinamas, tai jis privalo padaryti pastarajai reikiamą pasiūlymą; jei jo pasiūlymas įvyktų netinkamas nutarimas, tai šitasai turi būti apskūstas, kaip ka-tik nurodyta.

d) Sulig Valstybės Tarybos patvirtinto 3. III. 19. įstatymo, privalomus įsakymus turi teisę leisti Apskričių Susirinkimai (kai kur vadinami Taryboms, Semeliais ir k. k.) ir tų Miestų, kurie neįeina į Apskritį Tarybos ypatingais-gi Valstybės Apsaugos įstatymais toji teisė duodama karo komendantui ten, kur iverstas karo stovis.

Suėmimo komitetai turi teisę leisti privalomus įsakymus specialiais, jiems pavestais reikalais. Nei Apskričių Viršininkai, nei Valsčių Miestų, kurie valsčių teisėmis gyvena, Tarybos neturi teisės leisti privalomus įsakymus.

e) Gančai dėl turto priklauso Valstybės organizuotiems teismams: Apygardos Teismams ir Taikos Teisėjams. Nei viena Savivaldybės įstaiga neturi teisės šitų ginčų svarstyti ir spręsti. Valsčių ir Apskričių komitetai tik tuomet turi teisę ginčų dėl turto rišti, kuomet abi pusi tam tikru raštu išreiškia norą, kad komitetas ginčą rištų. Tuo kart-komitetas veikia, kaip Trečiųjų Teismas. Be tokio-gi raštu abiejų pusių pareiškimo Komitetai negali priimti skundų dėl turto sau spręsti.

P. Leonas.

Vidaus Reikalų Ministeris.

Originalui atatinka

Stasys Lozoraitis

L. e. p. Raštinės Vedėjo.

Aplinkraštis № 15.

Vidaus Reikalų Ministerijos žinybos sandarbininkams centre ir vietose.

Lietuvos valstybė negali pasigirti tais palaikais, kokius pavadėjo nuo Rusijos valdymo ir okupacijos laikų. Mūsų šalyje buvo toks tvarkymas ir valdymas, ypatingai Vidaus Reikalų Ministerijos srityje, kad gyventojai negalėjo išauklėti savyje teisėtumo ir teisingumo jausmo, kad Lietuvos piliečių sielose giliai įsigyveno tokia pažiūra: nepatėpęs—nevažiuosi; nepapirkęs valdininko, nedares jam kyšio, negausi ir teisingo savo reikalo patenkinimo, o už pinigą gali viską padaryti.

Naujoji demokratinė mūsų valstybė privalo tvirti sau šviesią ateitį, privalo iš šaknų rauti išikerėjusias piktžoles, privalo nuo pat pradžios gerus, dorus valstybinio gyvenimo įpročius auklėti. Sitasai svarbus uždavinys stovi pirmiausiai prieš Vidaus Reikalų Ministerijos centro ir vietų sandarbininkus. Jiems prisieina artimiausiai betarpiai kasdien susidurti su gyven-tvėjais, rūpinant jų įvairiausius reikalus ir būti gyndomais neteisingai, bet sau pelningai pasielgti. Reikia dvasės tvirtumo, kad tiems pagundoms nepasiduoti. Eiti teisingu keliu, ne-

pasiduoti blogoms pagundoms—tai mūsų visų šventoji pareiga.

Kas užmirš šią pareigą, tasai tekaltina paskiaus tik savę, jeigu jo blogi darbai atneš jam ir blogus vaisius; toki asmenys nebus kenčiami id laikomi prievalstybinio, arba visuomenės darbo ir bus aštriai baudžiami. Suprantama, kad vyriausios valdžios pastangos šiame dalyke pasiliks be gerų pasekmių, jeigu visuomenė eis senais keliais.

Tikimosi, kad visuomenė, turėdama savivaldybės įstaigas ir laisvą spaudą, nedengs valdininkų blogų darbų, o kels juos viešumon ir tokiu būdu auklės visuomenės darbe gerus įpročius.

P. Leonas.

Vidaus Reikalų Ministeris.

Iš Lietuvos.

TAURAGĖ Tauragė beveik patį pirmoji Zemaitijos miestų tapo karo auka... Iš gražaus, kitą kart mestelio liko griuvėsių krūvos ir keli ne visai sugriauti namai. Dalis gyventojų išbėgo Rosijon, kitigi likosi apylinkėje. Frontui nusikėlus toliau, Tauragė ytin išrodė amirus, kurs ne kur žmonės grįžo ir įsikasę žemėje kelnorių-gyveno.

Toliau kuris turėjo kelis skatikus statėsi bakužę ar tai iš medžio ar tai iš plytų, kad galėtų kur nors nuo darganų ir šalčio galvą priglausti. Praeitais metais kuomet galima buvo šiaip taip treminiams namon grįžti, pradėjo Tauragės miestelis labiau atgyti; greit vienas kitas sugrįžes ir neradęs kur būt ėmesi sau naują namą statyti. Jaunimas per karą ar tą laiką atjausdamas ar ką—snaudė, jei bent sekmadieny kur nors susimetę „polką“ sudroždavo. Aštuonioliktų metų pabaigoje pradėjo suprasti savo užduotį ir labai rūpintis ateitimi ir ligi šiol jau daug ką gero nuveikė. Miesteliui ir parapijos daliai nudegus ir karo naštą patyrus ne dyvai, kad žmonių labai suvargusių yra. Esant brangumui produktų, daug ir duonos nemato. Nesenai susitvėrė čionai «Labdaringoji Draugija» kuri rūpinsis pavargėlių šelpimu, bet ar įstengs visiems duonos nors ant Velykų suteikti nežinia.

Pradinės mokyklos Tauragės miestely visai nėra, nors būtų labai reikalinga. Vokiečių dviklasė buvo betsiems išėjus tapo panaikinta o tą namą užėmė savanoriai, tikimasi, kad mokyklų įgaliotinis suras mokyklai namą ir atidarys pradinę mokyklą. Vokiečių čionai mažai tėra, bet ir tie patis kur ir kaip gali daro visokias pinkles mūsų organizacijoms, žmonės jų neapkenčia, bet žydai juos mėgsta ir su jais susitarę supirkinėja nuo žmonių produktus ir pristato vokiečiams. Vokiečiai kiek galėdami gabena Vokietijon visokiais būdais ir keliais valgomus produktus. Balandžio 2 d. buvo toks atsitikimas: pavakariu keturi vokiečių automobiliai, sukabinti nuo Skaudvilės

per Tauragę ant Prūsų važiavo. Iš šalies žūrint, kad jie sugadinti ir juos veža pataisymui Vokietijon. Už Tauragės tilto sargybiniai juos sulaukė ir norėjo kontroliuoti, bet vokiečiai neleido. Tuokart buvo duotas gaudas pribuvo ginkluotų kareivių ir pradėjo peržiūrinėti automobilius. Rasta buvo daug kiaušinių, sviesto ir da kitų produktų, o viename ir žydas, kuris sėdėjo susiritęs turbūt tų produktų savininkas. Kadangi vokiečiai automobiliuose rastiems produktams leidimų neturėjo tai produktai liko konfiskuoti o žyda suėmė. Automobilius su kareiviais paleido. Panašus atsitikimas nesenai irgi buvo, vežant supirktas karves lietuvių kareiviai nuo vokiečių tas karves atėmė. Sužinoję vokiečiai, kad nuo jų draugų lietuviai drįso atimti karves, atbėgo apsiginklavę granatomis ir kitais ginklais reikalaudami gražinti gyvulus. Bet tai jiems nepavyko.

L. S. B.

Telegramos.

Miuncheno spartakai apginklavę rusų karo belaisvius.

Neu Ulmas, IV, 21. (LTB)

Miuncheno vadai paleido Puchaimo stovyklos rusų karo belaisvius ir juos apginklavę. Miunchene rusų postai ima stoti.

Prancūzai švęs gegužės 1 dieną.

Paryžius, IV, 21. (LTB)

Paryžiaus apsaugos taryba, atsižvelgdama į santarvės laimėjimą, priėmė 1-ąją 1919-tų m. gegužės dieną kaip šventę.

Naujos santarvės karo jėgos Murmane.

Amsterdamas, 24. IV. (LTB).

Iš Archangelsko praneša, kad pirmutinis santarvės kariuomenės transportas atvyko į Murmaną.

Bolševikai šiaurėje traukiasi.

Londonas, IV, 23. (LTB)

Reuteris oficialiniu būdu praneša: rusų karo jėgos Pečoros apskrity kartu su Sibiro kariuomenė išvarė bolševikus iš Ust-Išmos vietoj, kur Išma suteka su Pečora. Bolševikai skubiai traukiasi išilgai Išmos atgal.

Rusų raudonoji armija Ukrainos fronte yrant.

Ukrainų spauda praneša iš Rovno, kad į kairę nuo Pripetės sukilo visa 20.000 vyrų bolševikų armija ir pasidavė Ukrainos nacionalistams. Jie atidavė ukrainiečiams 20.000 šautuvų, 35 armotas ir 200 kulkosvaidžių. Sukilėliai yra 67-tas ir 68-tas tarybų pulkai, dvi artilerijos brigados, viena kavalerijos divizija ir 153-čio pulko dalis. Sukilimas įvyko dėl 140 kareivių nužudymo; šie kareiviai buvo nenorėję daryti puolimą. Daug perėjusių ėjo kartu su Ukrainos nacionalistais ant Žitomiro, kurio ingulu esanti taip pat sukilusi prieš bolševikus. Pas Podvoločiską Galicijoje ginkluota 2000 Vengrų bolševikų, kurie norėjo pereiti į Vengrus.

Lenkai giriasi pradėjo ofenzyvą Lietuvoj.

Londonas, 24 IV.

Reuteris praneša, kad lenkų armija Lietuvoj pradėjusi didelę ofenzyvą 150 anglų mylių ilgumo fronta; jie norinti dar eiti pirmyn. Lenkai laimėję daug grobio.

Bolševikų darbų vaisiai Rygoj.

Liepojus, 25. IV. (LTB)

Anot tikrų žinių, Rygoj sašaudyta ik šio laiko 4500 vyrų ir 1600 moterų.

Politikos žinios.

Vokiečių apsaugos ministerio atsilankymas.

Siandien vokiečių apsaugos ministeris Noske atvažiavęs iš Berlyno atlankė Valstybės prezidentą A. Smetoną ir Ministerį Pirmininką M. Sleževičių, pas kurį buvo pasitarimas dalyvaujant vidaus reikalų min. P. Leonui, Maitinimo ir Tiekimo—St. Kairiui, susisiekimo—V. Carneikiui, apsaugos—A. Merkiui ir kariškam atacshe prie Lietuvos pasiuntinybės kar.

Kadakanskiui. Vokiečių apsaugos ministeris Noske šiandien buvo išvažiavęs Kaišėdorių fronto pažūrėti ir tuoj grįžta Berlynan.

Ministeris pirmininkas susirgo.

Ministeris pirmininkas M. Sleževičius susirgo angina ir turi gulėti lovoj.

Gardinas neapleidžiamas.

Valdžios istaigose gauta žinių, kad vokiečiai sustabdė Gardino evakuaciją, kurią buvo pradėję.

Vilniuj ąkilimas.

Nuo atvykusių iš Vilniaus žmonių mums teko sužinoti, kad Vilniuje esąs didelis gyventojų sukilimas prieš bolševikus.

Svarbiausia sukilimo priežastis esanti—badas.

Daugely vietų kovojo su raudonąja armija ir esą daug kraujo pralieta Jurgio prosp., Vokiečių g., Vilniaus g., Sodo g., Aušros Vartų gatv., Stepono g., Pilimo g. (Zavalnia). Dabar bolševikai išgyti iš miesto centro ir stovį už upės, už Zaliojo Tiltu, kurs esąs sugriautas.

Gandas apie tai, kad Vilnių užėmė lenkai kilo iš to, kad prie sukilėlių prisidėjęs lenkų bolševikų atgabentas iš Rusijos, vadinamas Varšuvos pulkas. O žmonės gerai nenusimandami, kalba, kad miestą užėmus lenkų kariuomenė. Paneries kalnuose stovį kol kas bolševikai ir praeiti niekur nieko neleidžia.

Naujausiomis žiniomis Vilniaus sukilėliams pagalbon atėję ir lenkų legionierių. Bolševikai iš miesto išvyti Velykų pirmą dieną. Likimas lietavių nelaisvių nežinomas.

Paskutinės žinios apie Vilnių.

Nuo atvykusių iš Kauno žmonių mes sužinojome, kad pareitomis dienomis Vilniuje įvyko didis gyventojų sukilimas prieš bolševikus. Labai uoliai ir ilgai kovota. Daug kraujo pralieta Jurgio prosp., Vokiečių g., Sodo g., Aušros Vartų g. ir kitose vietose.

Kaip sykis tuom laiku atvykęs vienas lenkų pulkas pasinaudojo šia suirutė ir užėmė Vilnių. Po užėjimo tuoj lenkai pasiuntę kurjerą į lietuvių valdžią, reikalaudami, kad lietuvių kariuomenė kuogreičiausiai būtų išsiųsta dėlei sutvarkymo ir pagelbėjimo lenkams šioje kovoje. Pasak «Lietuvos» mūsų kariuomenė jau einą Vilniaus link ir daug miestelių jau yra užėmus. Iš viso matyti, kad Vilnius darosi centru, kur ima grupotis naujos lietuvių ir lenkų pajegos prieš bolševikus.

Laiškas iš Vilniaus.

Gerbiamasai..

Jau gana daug laiko praejo po mano buvimo «už rubežiaus» ir visas tas laikas buvo užimtas kaip mano, taip visų kitų, nepalankių prieteliams, laukimu savųjų. Bet mūsų laukimui nesimato galo. Paskutiniu laiku visų upas pablogėjęs, nes, kaip pas mus girdis, visgi vokiečiai šunybės daro. Ir je, neduok Dieve, kaip prieteliai svajoja, išsipydis, net baisu! Kur tik užėina—teroras baisiausias. Jau pačiam Vilniui neištenka vietos kalėjimuose, o kiek sušaudo. Anuo kartu, kaip buvau namie, gyriau jų pasielgimą, bet dabar tai visai kas kita. Žiaurumas neapsakomas: grįzo senieji caro, dar basesni laikai. Jei neturėtum pažįstamų, tai atvažiavęs pasakytum, jog esi kokiam tai rusų žydų apgyventam mieste. Tik dekretais mus maitina. Tik viena laimė, kad plačioji visuomenė nekreipia domės. Par pagarsintas mobilizacijos dekretas nuo 18—42 m. tai visam Vilniuj atsirado ne daugiau 200—300 žmonių iki šiam laikui. Toliau, atskirta bažnyčia nuo valstybės, žinoma, išvyta tikyba iš mokyklų. Taip pats-uzsidarė pedagogijos kursai ir lenkų mokyklos, nes mokiniai nustojo laukę. Visi tyčiojasi, bet prieteliai nepaiso, nes turi paklusnią speką iš Rusijos ir remiasi visi jų išakymai į durtuvus jų. Aš jau keleta kartu ryžausi begt, bet geri žmonės sudraudžia ramindami «Kęskim, nes ne ten gera kur gera gyvent». Ir ištiesu, žmonių yra ir atiduot i prietelių globą visgi nesinori. Tai ir kenčiu.

RASEINIAI.

Bukimo atsargesni kelionėse.

Raseinių apskrity, už miestelio Viduklės i vakarus nuo miestelio, ant taip vadinamo ūpelio Apusino, stovi vandeninis malūnas. Tasai malūnas yra vieno žydėlio nuomuojamas. Per ūpelį, pro malūną, yra «Dyspuckio» tiltas. Tasai tiltas buvo niekad netaisomas ir visai silpnas. Balandžio mėn. 14 d. atvažiavo malūnan ūkininkas V. Saročka ir laukė iki pavakario, norėdamas susimalti kiek javų. Pagalios pamatęs, kad sumalimo nesulauks, grįžo namon. Bet jam bevažiojant lūžo «Dyspuckio» tiltas ir Saročka su ratais į sulaužyto tilto drevį nupuolė. Mat tiltas buvo augštas, o jo pamatiniai stulpai buvo papuvę ir jie prieš pat žemės nulūžo. Taip, kad Saročkai prisejo kristi iki 2 sieksnių augštumo. Arkliai Saročkos buvo užmušti, o ji pati vanduo numetė į šalį prie krašto. Buvusieji ten žmonės subėgo ir ištraukė Saročką aptroškinta. Pasak mačiūsiųjų, Saročka puolė atgal į vandenį, mat jam labai gaila buvo, arklių kurie kartu su ratais kainavo apie 7000 rublių. Už netaisymą tilto buvo žydelis patrauktas teisman. Kokį teismas nutarimą išnešė iki šiol nesužinota.

Užeivis.

RASEINIAI. Cion nesenai susiorganizavo, taip vadinamoji, sanitarinė komisija, kurios priedermė yra rūpintis švarumų gatvių kiemu net ir triobų. Labai pagirtinas dalykas, bet gaila, kad sanitarai tos komisijos, pildydami savo pareigas padaro daug nemalonumo.

S. m. balandžio 16 d. sanitaras Viktoras Micius labai žvėriškai pasielgė su pil. Pranu Drapanauskiu. Sužinojęs, kad jis serga, atėjo su milicija ir išvežė Drapanauskį su jo žmoną į lignonbutį, o mažus vaikus jų paliko be jokios priežiūros, ir lig šiol nieks nesirūpina apie tus mažus kudikius. Man rodosi, kad rūpindamasi pradejimu tevų sanitarinei komisijai reikėtu neužmiršti ir apie jų mažus kudikius, paliko be jokios priežiūros.

Katalikas.

KEDAINIŲ apsk. seimelis susirinkimuose 23, 24, 25 d. kovo mėn. tarp kitako nutarė: padengimui išlaidų vietos reikalams uždėti 20% virš valstybinių mokesnių ant žemės, prekybos ir pramonės istaigų, miestų nekilnojimų turčių ir ant dokumentų (štampelių mokesčių). Taip pat nutarta rinkti mokesnį nuo laisvės profesijos žmonių, nuo valdininkų ir tarnautojų pramonės ir prekybos istaigose, kurie ima nuo 200—300 rb. į mėnesį 1%; nuo 300—400 rb. 2%; nuo 400—500 rb. 3% ir virš 500 rb. 4%. Nuomotojai žemės, kurie nemoka Valstybinių mokesnių, pradėdant nuo 20 dešimtinių išnuomuotos žemės, moka po 25 kap. nuo dešimtinės. Valčiaus viršaičio alga nustatyta 150 rb. mėnesiui—sekretoriui taip pat 150 rb. kitiems valsčiaus komiteto nariams mokėti po 5 rb. už darbo dieną.

Apskrities Komiteto pirmininkui algos 400 mėnesiui, dviem komiteto nariam po 300 rb. Alga raštinkui 300 rb. mėnesiui.

Kooperatyvų sudarymo klausimu nutarta, kad valsčiaus komitetas rūpintūsi steigimu kiekviename valsčiuje kooperacijos draugijų ir kad apskrities komitetas rūpintūsi isteigimu centralinio apskrities kooperatyvo.

L. S. B.

Laiskų skrynutė.

JONUI D... Už pranešimus Tamstai ačiu, gal suvartosime. Patariame Tamstai rašyti paprastas korespondencijas arba kokius nors atsitikimus. Antra gi, tokių atsitikimų mūsų valdžia ir šiaip visokios partijos jan gan daug yra išleisusios.

Redaktorius: Redakcijos Komisija.

Pamestajl (Obosto) pasą Chaimo Augustino

vardu izduotaji skaityti neturinčiu savo vertės-

Parsiduoda viena drapanų eilė «French», vidutinio ūgio ir geras plieninis laikrodiš.

Kreiptis prie namų savininko Nemakščių g.ve № 54.